

Vlaams
Parlement

vergadering **C253**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 29 april 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de aanstelling van een projectleider in het kader van het op te richten virtuele museum voor de geschiedenis en cultuur van Vlaanderen – 2987 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de gereglementeerde boekenprijs – 3005 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het relanceplan voor de culturele infrastructuur – 3024 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over relanceplannen voor cultuur in het licht van de coronacrisis – 3047 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de toekomst van lokale cultuurinstellingen – 3048 (2020-2021)	15

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de aanstelling van een projectleider in het kader van het op te richten virtuele museum voor de geschiedenis en cultuur van Vlaanderen – 2987 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister-president, eind januari lichtte u in deze commissie de grote lijnen van de aanpak voor een nieuw museum voor de geschiedenis en cultuur van Vlaanderen toe. De bedoeling is om onze Vlaamse cultuur en geschiedenis te ontsluiten als een innovatief virtueel museum dat aan de hand van moderne technologieën links kan leggen tussen relevante erfgoedobjecten en/of cultuuruitingen, typerend voor Vlaanderen, en die zich in verschillende private of publieke collecties bevinden, zowel in binnen- als in buitenland.

De eerste stap die gezet moet worden, is de aanwerving van een competente projectleider, die in de eerste zes maanden na zijn aanstelling een projectplan met bijhorende timing dient uit te werken. De jobomschrijving van de projectleider was op dat moment nog in opmaak, maar de selectie zou op korte termijn, in het voorjaar 2021, gebeuren. De projectleider moet voeling hebben met het brede Vlaamse culturele veld en in het bijzonder de Vlaamse musea, de erfgoedbibliotheken en de archieven. Hij moet alle spelers nauw betrekken, moet uiteraard de nodige management skills hebben en noties van digitale omgevingen en technologieën. We zoeken dus een beetje een speld in een hooiberg.

In de schoot van het Vlaams Museumoverleg vond op 18 januari alvast een eerste bespreking over het virtuele museum voor de geschiedenis en cultuur van Vlaanderen plaats. U gaf aan uit te kijken naar aandachtspunten die in navolging hiervan aan u en uw kabinet zouden worden overgemaakt.

Is de projectleider ondertussen geselecteerd? Kunt u meer toelichting geven bij de precieze jobomschrijving? Hoeveel kandidaturen heeft het departement ontvangen? Op basis waarvan is dan gekozen voor een bepaalde projectleider? Zijn er al concrete afspraken gemaakt met de projectleider over het projectplan en de oplevering ervan? Welke aandachtspunten hebt u aangereikt gekregen vanwege het Vlaams Museumoverleg?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Zoals ik inderdaad in de vergadering van 31 januari meedeelde, was de selectie van een projectleider een eerste belangrijke horde om te nemen in dit project. In overleg met mijn kabinet besliste de administratie om de selectie op te starten via het bestaande raamcontract voor ICT-profielen.

De jobomschrijving focuste echter niet louter op het technische aspect van de functie, ook inhoudelijke competenties werden toegevoegd. Zo ging het departement op zoek naar een kandidaat die beslagen op het ijs kwam op het vlak van het leiden van grotere en complexe ICT-projecten en hier ook aantoonbare ervaring kon voorleggen. Uiteraard werd er ook gepeild naar de kennis van en het inzicht in het brede culturele veld en strekte enige ervaring binnen de cultureel-erfgoedsector ook tot aanbeveling. Van de kandidaat werd ook verwacht dat hij of zij een sterke interesse had in het Vlaamse erfgoed en de cultuurgeschiedenis van Vlaanderen, aangevuld met inzicht in de evoluties en mogelijkheden rond

digitalisering, digitale ontsluitingstechnologieën en artificiële intelligentie in een museale context.

Er hebben zich zeventien kandidaten voor deze functie aangemeld via het platform Connecting-Expertise. De selectieprocedure werd ondertussen inderdaad met goed resultaat afgerond en de administratie duidde Wim Putzeys als projectleider aan. De aangestelde projectleider heeft meer dan twintig jaar ervaring met digitale projecten in binnen- en buitenland, ook in de overheid, van lokale tot Europese instellingen. Daarin heeft hij rollen opgenomen zoals ontwerper, analist, architect en projectleider.

De laatste jaren heeft hij zich gericht op het faciliteren van innovatie- en digitale transformatietrajecten. De rode draad in zijn loopbaan is gebruikersgericht ontwerpen. Vanaf 2005 heeft hij een aantal digitale dienstverleners mee opgericht, gespecialiseerd in contentmanagementoplossingen. Die heeft hij onder andere bij het Rijksmuseum te Amsterdam geïmplementeerd. Hij heeft Taal- en Letterkunde gestudeerd in Leuven, en behaalde een Master of Business Administration (MBA) in Antwerpen. Ik heb ondertussen ook zelf kennis gemaakt met de heer Putzeys en heb er vertrouwen in dat het project bij hem in goede handen is.

De afspraak is dat begin 2023 het concept voor het virtuele museum, het implementatieplan en het beheersplan worden opgeleverd, om daarna ter goedkeuring voor te leggen aan de Vlaamse Regering. In de aanpak worden vier werven voorzien voor de uitwerking hiervan. De eerste werf schept een kader voor de inhoudelijke invulling. De tweede focust op de digitale en hybride beleving die het museum voor de inhoud creëert. In de derde werf maken we de technische keuzes om de beleving te realiseren. De vierde richt zich op de organisatie en het beheer van het museum. Na de zomer levert de projectleider de eerste visie op het nieuwe museum, en het projectplan voor de rest van het traject. Voor alle werven is de projectleider begonnen met het samenstellen van werkgroepen. Als de commissie dat graag wil, kan hij gerust worden uitgenodigd voor de geïnteresseerden, maar dan beter na de zomer, als hij zijn visie heeft geformuleerd.

De projectleider is zijn opdracht op 17 maart gestart met een verkenning van de erfgoedsector om de verschillende spelers er van bij de start bij te kunnen betrekken. Onder andere via mijn departement en via het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed (FARO) zijn er afspraken gemaakt om in de loop van de maanden mei en juni samen te zitten met het Museumoverleg, met vertegenwoordigers van de erfgoedcellen, de archieven en erfgoedbibliotheken, de Vlaamse kunstcollectie, en met de immateriële erfgoedwerkingen.

Aangezien de scope van het museum ook onroerend erfgoed omvat, is er eind april een eerste overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed ingepland. Voor de raakvlakken met toerisme leggen we in dezelfde periode contact met Toerisme Vlaanderen. Ten slotte wil het museum technisch aansluiten bij de prioriteiten en principes die uitgewerkt zijn in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal en het relanceplan, en bij de initiatieven binnen digitalisering van erfgoed. In april heeft de projectleider daarom ook al gesprekken aangeknoopt met onder andere het agentschap Informatie Vlaanderen (AIV) en met meemoo.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister-president, als ik het cv hoor van de heer Putzeys, dan kan ik alleen maar vaststellen dat hij inderdaad beantwoordt aan de zaken die we hadden vooropgesteld: enige competentie in het leiden van ICT-projecten en voeling met het brede Vlaamse cultuurveld. Ik denk dat we de speld in de hooiberg hebben gevonden. Ik heb er alle vertrouwen in dat hij dat zeer goed zal doen.

Het is een goede suggestie om die man na de zomer zijn visie te laten doorlichten in de commissie. Als je hoort dat hij ondertussen al met verschillende mensen uit het brede Vlaamse culturele veld, maar ook met Onroerend Erfgoed, Toerisme Vlaanderen en zelfs veel breder met het agentschap Informatie Vlaanderen en Vlaanderen Radicaal Digitaal contact heeft opgenomen, dan voel je wel aan dat hij naar zeer breed geïntegreerde projecten gaat.

Ik kijk uit naar de verdere visievorming daarover. We zijn aan het pionieren in Vlaanderen en we hebben hier ook veel competentie in huis, zowel in het brede veld als in bedrijven die op het vlak van innovatie en technologie heel ver staan. Ik denk dat we naar een heel mooi project gaan, dat een voorbeeld zal zijn en binnen- en buitenland.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de gereguleerde boekenprijs – 3005 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Minister-president, sinds medio 2017 hebben we in Vlaanderen een gereguleerde boekenprijs. Ik geef nog even een kleine reminder, maar ik denk dat de meeste mensen in de commissie Cultuur dit wel kennen. Dit houdt in dat een uitgever of importeur de prijs van het boek, zowel het papieren boek als het e-boek, bepaalt en dat boekverkopers deze prijs moeten respecteren gedurende een periode van zes maanden na verschijnen. Er mag een maximale korting van 10 procent worden aangeboden aan consumenten, en na zes maanden is de boekenprijs weer vrij.

Deze maatregel was niet volledig ongecontesteerd, moet ik zeggen, maar kwam er op uitdrukkelijke vraag van de sector om de boekenmarkt te ondersteunen. De boekenmarkt heeft het, zoals we allemaal weten, vele jaren niet gemakkelijk gehad en dreigde te bezwijken onder de concurrentie van de grote onlineverkopers. Ook die onlineverkopers moeten nu de gereguleerde boekenprijs respecteren. Een bijkomend voordeel is dat de gereguleerde boekenprijs ervoor zorgt dat de boekensector wordt versterkt en gewapend voor de toekomst, en dat ook het aanbod aan boeken zo divers en breed beschikbaar mogelijk blijft.

In 2017 werd afgesproken om het hele systeem te evalueren. Er werd toen ook een nulmeting uitgevoerd. Die nulmeting bevat de cijfers over de boekenverkoop in Vlaanderen en Brussel in 2016. Het is de bedoeling om de impact te evalueren binnen uiterlijk vier jaar na de invoering. Dat staat letterlijk in dat decreet. Die vier jaren zijn bijna ten einde.

Is die evaluatie inmiddels rond en kunnen we inzage krijgen in het verslag?

Wat zijn de belangrijkste bevindingen en welke effecten heeft de gereguleerde boekenprijs op het ecosysteem van het Vlaamse boekenvak gehad?

Moeten we nadenken over bijstellingen van de maatregel?

We hebben dan het probleem in Brussel. Een en ander werd geformaliseerd met een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid, de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap. Daardoor is daar pas sinds 2019 het Vlaamse

decreet van toepassing. Natuurlijk moeten we daar wel rekening houden met de specifieke situatie. Er is een uitzonderingsmaatregel voorzien wanneer de uitgever, de invoerder of de verkoper ook actief is op de anderstalige markt. En omgekeerd is er gelukkig ook een decreet van de Franse Gemeenschap van toepassing. Ik vroeg mij af of er voor deze regeling specifiek in Brussel ook een evaluatie was voorzien. Uiteraard is er daar, aangezien het pas in 2019 werd ingevoerd, nog even tijd voor.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw D'Hose, ik zal uw eerste drie vragen samen behandelen.

De administratie bereidt momenteel de opstart van de evaluatie voor. Er wordt met name bekeken in hoeverre de evaluatie van de gereguleerde boekenprijs op een zo onderbouwd mogelijke manier kan worden uitgevoerd, rekening houdend met de aanzienlijke impact van de coronacrisis op het ecosysteem van het boekenvak. Idealiter zou een gedegen evaluatie immers moeten kunnen gebeuren op parallelle vergelijkingsbasis. We moeten appels met appels vergelijken. Dit is vanzelfsprekend momenteel een moeilijk haalbaar uitgangspunt. Wel zal de eerdere nulmeting meegenomen worden in de huidige evaluatie. Ook aan het BoekenOverleg is een standpunt voor de evaluatie gevraagd. Eerstdaags zal een externe onderzoeker aangeschreven worden om de evaluatie uit te voeren.

Zodra de evaluatie rond is, zal ik die, samen met de eventuele conclusies eruit, ter beschikking stellen van de commissie. Ik ga ervan uit dat het haalbaar blijft om de resultaten in juli 2021 te kennen.

Wat Brussel betreft: de afspraken over de evaluatie voor het samenwerkingsakkoord sinds 2019 zijn bepaald in het samenwerkingsakkoord zelf, in hoofdstuk 4, artikel 32. Een begeleidingscomité moet worden samengesteld en moet de doeltreffendheid van het samenwerkingsakkoord evalueren, met dien verstande dat de respectieve evaluaties binnen de Vlaamse en Franse Gemeenschap de basis ervan vormen.

Op dit moment is er daarvoor nog geen evaluatiemoment gepland. Ik neem het op, maar wijs tegelijk graag op de korte periode die sinds 2019 tot nu, en met de impact van corona erbij, geëvalueerd kan worden.

In juli zullen we u dus het resultaat van de evaluatie kunnen meedelen.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik heb daar jammer genoeg niet veel meer aan toe te voegen, aangezien er momenteel nog niet veel op tafel ligt. Ik ga ervan uit dat we daar binnen enkele maanden op terugkomen.

De voorzitter: Dat denk ik ook. Het is inderdaad nog een beetje te vroeg, en dat zal zeker terugkomen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het relanceplan voor de culturele infrastructuur – 3024 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Tijdens uw laatste Septemberverklaring stelde u het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht voor: 4,3 miljard euro zal worden uitgetrokken voor eenmalige investeringen. Het plan is opgedeeld in zeven pijlers. Als vijfde pijler wil de Vlaamse Regering investeren in openbare werken. De Vlaamse Regering verhoogt daarvoor de vastleggingskrediet (VAK)- investeringsenveloppe voorzien voor deze regeerperiode met het oog op het versneld realiseren van belangrijke investeringsprojecten. Voor de culturele infrastructuur wordt er 100 miljoen euro aan relancemiddelen uitgetrokken. Die 100 miljoen komt boven op de 95 miljoen infrastructuurmiddelen die in de reguliere begroting al ter beschikking gesteld werd.

Minister-president, mijn vragen zijn de volgende. Welke budgetten worden er uitgetrokken voor de afzonderlijke infrastructuurprojecten die gerealiseerd zullen worden door de relancemiddelen? Wat is de timing voor die projecten: de start- en vermoedelijke einddatum?

Kan er ook aanspraak gemaakt worden op Europese relancemiddelen voor de infrastructuurprojecten en zo ja, in welke mate?

Wat waren de criteria voor het toekennen van de relancemiddelen? Op welke partners werd er een beroep gedaan voor die keuze?

Hoe hangt de in de beleidsnota voorgenomen inventarisatie van de culturele infrastructuur samen met de infrastructuurmiddelen die in het kader van het relanceplan zijn uitgetrokken?

Hoe hangen de in de begroting uitgetrokken infrastructuurmiddelen samen met de relancemiddelen? Worden bestaande projecten extra gesteund of zullen de relancemiddelen naar nieuwe projecten gaan? Zo ja, naar welke projecten zal dat zijn?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voor het antwoord op de vraag over welke budgetten er worden uitgetrokken voor de afzonderlijke infrastructuurprojecten, verwijs ik naar de gedetailleerde rapportering over de 180 relanceprojecten op de website Vlaamse Veerkracht. De informatie over de projecten culturele infrastructuur vindt u vanaf pagina 151. Het heeft weinig zin dat ik hier dat allemaal voorlees. U kunt op de website Vlaamse Veerkracht ook altijd volgen hoe die projecten evolueren. De projecten culturele infrastructuur vindt u vanaf pagina 151.

U vraagt of er ook aanspraak gemaakt kan worden op Europese relancemiddelen. Voor het verlenen van de investeringssubsidies vanuit de voorziene relancebudgetten wordt er geen gebruik gemaakt van de Europese relancemiddelen. Er zit 4,3 miljard euro in het plan Vlaamse Veerkracht: 2,3 miljard euro – ik rond wat af – is afkomstig van Europa en 2 miljard euro van ons. Wat betreft de projecten die in aanmerking komen voor die Europese middelen, hebben we die gekozen die het dichtst aansloten bij de pijlers van het Europese relanceplan. Dat waren vooral duurzaamheid en digitalisering. Dit zijn puur infrastructuurprojecten die als dusdanig niet dicht aansloten bij het Europese relance-idee. Voor ons gaat het om

een pot van 4,3 miljard euro. Om het zo te zeggen: de fiches voor de culturele infrastructuurprojecten zijn niet ingediend in het globale Europese plan.

Sinds de start van deze regeerperiode zijn talloze culturele organisaties en lokale besturen boeiende en ambitieuze projecten komen voorstellen. Bij de keuze werd voorrang gegeven aan projecten die een duidelijke leemte invullen in het Vlaamse culturele infrastructuurlandschap, die al in het regeerakkoord staan maar die de Vlaamse Regering wil versnellen, die passen binnen mijn beleidsvisie en die al voldoende ver gevorderd zijn zodat ze effectief vastgelegd kunnen worden in 2021-2022. We hebben bij het relanceplan gezegd dat de vastleggingen moeten gebeuren in 2021 en 2022. Bij infrastructuurprojecten, zelfs die die op de lijst staan, is het niet altijd zeker dat er al vastleggingen kunnen gebeuren in 2021 en 2022. Dat was dus ook wel belangrijk.

Daarenboven heb ik beslist om twee projecten uit het regeerakkoord versneld uit te voeren, namelijk de renovatie van de Gentse Opera en het nieuwbouwproject voor de nieuwe Brugse museumsite. Die stonden wat verder in tijd op de investeringslijst, maar die hebben we naar voren gebracht.

Het in kaart brengen van de cultuur- en jeugdinfrastructuur kan gezien worden als een langetermijninvestering in het duurzaam beleid voor de cultuur- en jeugdinfrastructuur. De inventaris moet het onder andere mogelijk maken om op een beter onderbouwde manier de toetsing uit te voeren en beslissingen te nemen inzake investeringsdossiers voor cultuur- en jeugdinfrastructuur van bovenlokaal belang, een periodieke landschapstekening van de cultuur- en jeugdinfrastructuur op te maken om een zicht te krijgen op dynamieken met het oog op de ontwikkeling en actualisering van beleid, en nuttige gegevens inzake bovenlokale cultuur- en jeugdinfrastucturen beschikbaar te stellen aan de sectoren. Dat is dus eerder een inventaris maken om voor de toekomst te gebruiken. Over die investeringsprojecten moesten we nu natuurlijk direct beslissen.

Voor het renovatieproject van deSingel worden naast de toekenning van relancemiddelen ten bedrage van 1,65 miljoen extra budgetten voorzien in de begroting van infrastructuurmiddelen ten bedrage van 2,05 miljoen, zodat het volledige project gefinancierd kan worden. Voor de Opera Gent is er dit jaar 6 miljoen euro – 4 miljoen euro van beleidsveld Cultuur en 2 miljoen euro van Onroerend Erfgoed – op de begroting voorzien. Via de relancemiddelen wordt er 5 miljoen euro extra aan toegevoegd om het dossier versneld te financieren. Op deze manier wordt de financiële impact voor de volgende legislatuur verkleind.

Voor het overige gaan de middelen vooral naar nieuwe projecten, om de relance zowel in de cultuur- als in de bouwsector aan te zwengelen. U weet dat de bouwsector fungeert als een aanjager voor de ruimere economie. Maar ik wil toch ook de zwaar getroffen cultuursector een helpende hand bieden met het helpen verwezenlijken van hedendaagse infrastructuur die duurzaam is en het culturele veld toelaat zich toe te leggen op nieuwe, vernieuwende producties van topkwaliteit. Voor meer gedetailleerde info verwijst ik naar de website Vlaamse Veerkracht.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Ik zal zeker eens een kijkje nemen op pagina 151 van Vlaamse Veerkracht. Het doet mij vooral plezier – dat is nu een van de projecten – dat de Gentse Opera vlug wordt aangepakt. Ik heb het gebouw een tijd geleden bezocht, en de werken zijn heel dringend nodig.

Voor de rest onthoud ik dat de Vlaamse Veerkracht stevig wordt uitgerold, met het oog misschien ook op 11 juli, waarop het grootste deel van de Vlaamse bevolking gevaccineerd zal zijn. Een goed ondersteunde herstart op alle vlakken is heel belangrijk. Cultuur en economie hangen samen, al zal niet iedereen het daarmee

eens zijn. Hopelijk evolueert de begroting op korte termijn in de richting van een evenwicht. De cultuurrelance staat voor onze fractie voor het hervinden van een mentaal evenwicht. Dit relanceplan hangt wat ons betreft nauw samen met het ambitieuze nieuwe Kunstendecreet, dat we onlangs hebben goedgekeurd en dat Vlaanderen op weg zal zetten naar een bloeiend kunstenveld. Ik word poëtisch op mijn oude dag.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Mevrouw Van Werde, dank u voor het stellen van deze vraag om uitleg en om zo de culturele infrastructuur en het budget, dat toch substantieel is – waarvoor dank, minister-president –, onder de aandacht te brengen.

Minister-president, u geeft het antwoord dat ook aansluit bij het antwoord op de schriftelijke vraag die ik op 30 november hierover stelde. We zijn hier ook op teruggekomen tijdens de bespreking van de begroting. Want in het overzicht dat u geeft en waar in de eerste plaats de Musea Brugge, de nieuwe museumsite voor 27,2 miljoen euro, in het oog springt, en ook 9 miljoen euro voor het Kursaal in Oostende, en uiteraard de Opera, die versneld wordt aangepakt met 5 miljoen euro extra, en ook nog andere belangrijke projecten zoals Kortrijk, was me al opgevallen dat Limburg wordt onderbedeeld, met slechts 5,4 miljoen euro, maar vooral dat Vlaams-Brabant 0 euro uit deze middelen krijgt.

Dat staat in schril contrast met het dossier dat werd ingediend door de stad Leuven. De stad Leuven heeft een omvangrijk memorandum gemaakt en een heel mooi dossier uitgewerkt, waarbij de plannen werden toegelicht voor de realisatie van een podiumkunstsitatie, de herbestemming van het historisch stadhuis, en de realisatie van een gemeenschappelijk erfgoeddepot. De kosten voor die projecten werden samen geraamd op 125 miljoen euro. Ze hebben omstandig toegelicht waarom er een aanvraag werd gedaan voor die extra relancemiddelen voor culturele infrastructuur. Nochtans heeft Leuven nul op het rekest gekregen. Van andere steden en sites in Vlaams-Brabant heb ik geen weet, maar ik blijf met de vraag zitten waarom Leuven met zo'n fantastisch plan en Vlaams-Brabant op die manier niets krijgen uit deze middelen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Dit is een interessante vraag om uitleg. In het kader van de relance is het een goede keuze om in te zetten op infrastructuur. Daarvoor kijken we in de eerste plaats naar projecten die ver genoeg zijn gevorderd. Dat is een vrij logische keuze. Minister-president, u weet dat wij al lang vragende partij zijn om de subsidies voor infrastructuurprojecten inzake cultuur, maar ook jeugd verder te objectiveren. We doen dat voor sport via het Sportinfrastructuurdecreet, zoals ik het gemakshalve noem. Daar is ook eerst een inventaris aan voorafgegaan, dus we zijn zeer tevreden hier te horen dat er eindelijk werk wordt gemaakt van die inventaris om de bovenlokale culturele infrastructuur en de nood eraan op te nemen.

Mevrouw Segers heeft gelijk: alles wat ten oosten ligt van de lijn Antwerpen-Brussel is doorheen de jaren altijd wat onderbedeeld geweest. Het is bijzonder jammer dat Leuven met zijn interessante plan uit de boot valt. Ik vrees dat het te maken had met het feit dat die projecten gewoon nog niet vergevorderd zijn en de eerste twee jaar niet kunnen worden uitgevoerd. Ik denk dat dat de reden is, en ik heb daar alle begrip voor, maar ik hoop dan wel dat u in de inventaris niet alleen de zaken opneemt die al bestaan, maar ook de noden van de sector. Een landschapstekening betekent een mooie spreiding. Ik hoop dan ook dat u naar het oosten van het land gaat kijken, of dat nu over de regio Leuven of Limburg of de Kempen gaat.

Minister-president, wordt er in de inventaris rekening gehouden met de leemtes die in de loop der jaren zijn ontstaan in het oosten van het land? Ik bekijk het wat breder dan alleen Vlaams-Brabant, maar ik volg collega Segers wel in haar opmerkingen. Het moet nu snel gaan om middelen toe te wijzen aan projecten die kunnen worden gerealiseerd of ten minste kunnen starten met de bouw.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Ik heb hier natuurlijk nog heel wat bedenkingen bij, die ik straks uitgebreid zal luchten bij mijn vraag om uitleg. We hebben het hier over infrastructuur, maar voor alle duidelijkheid – en u zult daar niet verwonderd over zijn –: helaas gaat het voor mij echt wel om meer dan infrastructuur en digitalisering. Ik ga daar straks met mijn vragen uitgebreid op in. Dan kunnen we schieten in het schietkraam zoveel we willen.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Minister-president, ik ben het vaak eens met mijn collega Pelckmans, maar in dezen niet. Ik begrijp dat men in eerste instantie denkt: 'Infrastructuur en digitalisering, liggen daar, in deze moeilijke periode, de noden?' Maar dat is eigenlijk niet zo. Alle grote economen – en sorry, maar we moeten het ook wel een beetje bekijken als een economische realiteit – zeggen dat als er extra geld wordt ingezet voor relance, je dat moet doen op heel duurzame zaken, niet de kortetermijnprojecten, maar zaken waar je over tien jaar nog het genot van hebt. Dan is er binnen Cultuur geen hele panoplie van zaken die je kunt doen, want je komt er heel snel op infrastructuur en op digitalisering. Hier zijn dus absoluut de juiste keuzes gemaakt vanuit een macro-economische visie.

Wat de geselecteerde dossiers betreft: ik kan me inbeelden dat zulke zaken snel moeten worden vastgelegd, want als je de facto die middelen niet op tijd uitgegeven krijgt, dan gaan ze terug. Dat is toch ook heel spijtig. Mevrouw Brouwers en mevrouw Segers, als een dossier op dat moment niet, bij wijze van spreken, hapklaar ligt om geïmplementeerd te kunnen worden, passeert die trein. Dat is heel spijtig, maar dat heeft vaak te maken met timing en met het juiste dossier op het juiste moment.

Minister-president, ik wil u echt wel feliciteren. Het is een verdubbeling van de middelen voor infrastructuur. Ik vind dat enorm stevig. Ik vind dat echt 'hoedje af'. Dikke chapeau daarvoor! Dat betekent natuurlijk ook wel dat er een druk op het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) zal komen. Vooral nu het FoCI opnieuw is ingenomen door het departement hoop ik dat, nu de middelen er zijn en de projecten klaarliggen, de administratie ook mee zal kunnen om die opvolging te doen en om de dossiers snel op route te zetten.

Waar het hart van vol is ... Of de mond? Nu, u weet wat ik wil zeggen. In Gent is er een heel mooi dossier over de Materniteit goedgekeurd. Voor de mensen die het dossier niet kennen: dat is een Gentse cultuursite op de site van de Bijloke waar er – houd u vast – 21 cultuurspelers samenzitten. Dat is echt heel interessant. Men zal daar over verschillende disciplines heen een samenwerkingsstructuur opzetten. Minister-president, in Gent wordt al twintig jaar over dit dossier gesproken. Nu wordt daar voor de eerste keer een aanzet in gegeven. Ik kan daar alleen maar heel blij om zijn.

Ten slotte wil ik collega Van Werde bedanken voor de zeer interessante vraag.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De enige vraag die hier nog ligt, is die over Leuven. Ze is eigenlijk al door de collega's meegegeven. Het relanceplan geldt niet

alleen voor de culturele infrastructuur. Het is er om echt snel zaken te kunnen realiseren. Het dossier van Leuven komt zeker in de lijst van het FoCI. Het werd geëvalueerd als nog niet ver genoeg gevorderd om er in 2021 of 2022 al vastleggingen voor te doen. Dat is de reden waarom het in deze lijst niet voorkomt. Als je de FoCI-lijst zou nemen van welke projecten er zijn, zal dat project er zeker bij staan.

Mevrouw Brouwers, men moet eerst een inventarisatie maken om te zien waar de leemtes zijn. Dat is een goede oefening. We moeten eerst de inventarisatie maken van de infrastructuur die we nog hebben en hoe die zich regionaal situeert. Waar zitten dan de leemtes in Vlaanderen, en hoe kunnen ze opgevuld worden? Dat lijkt me een logische beleidsvraag zodra die inventaris is opgemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Ik heb nog twee opmerkingen. Ik ben blij dat de middelen vooral naar nieuwe projecten gaan, zodat de investering van de relancemiddelen ook echt zichtbaar en voelbaar zal zijn. U hebt zelf al iets gezegd over Leuven, minister-president, maar wat Limburg betreft wil ik even aangeven dat minister Demir vanuit Toerisme al goed voor het nodige heeft gezorgd. Ik denk dat je niet alleen de FoCI-middelen moet bekijken, maar het hele plaatje. Ik denk dat er goed is gezorgd voor Limburg. Dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over relanceplannen voor cultuur in het licht van de coronacrisis – 3047 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Minister-president, voor ik straks in de coulissen verdwijn, heb ik nog twee vragen. De eerste sluit voor een groot stuk aan bij die van daarnet, maar mijn uitgangspositie is het gesprek dat we in deze commissie hebben gehad over de Europese culturele New Deal. We spraken over de resolutie van 17 september 2020, waarbij onder punt 5 gepleit wordt om ten minste 2 procent te reserveren voor het herstel van de culturele en creatieve sector.

U hebt toen gezegd dat er daarvoor plannen waren en dat er voor het indienen voor dat Europese relanceplan eerst aan gedacht werd om onder meer digitaliseringsprojecten voor 10 miljoen euro te selecteren. Maar u hebt in dezelfde commissievergadering erkend dat u toch besloten hebt om die buiten de Europese middelen te houden, om eerder boekhoud-technische redenen, zoals ik dat hier nog even heb nagekeken. U hebt daarbij terecht – ik zal daarover straks geen misverstand laten bestaan – bevestigd dat in het relanceplan voor Vlaanderen heel wat middelen zijn uitgetrokken voor infrastructuur en digitalisering. Als ik het allemaal nog eens samentel, gaat het om 116 miljoen euro op een pakket van 4,2 miljard euro. Dat is heel veel. Ik ben daar absoluut niet tegen. Laat er daarover geen misverstand bestaan. Maar er is meer dan alleen infrastructuur en logistiek. Ik kom straks op mijn punt terug. Ik stel eerst mijn vragen.

Wil dat nu zeggen dat er voor de Europese faciliteit voor herstel en veerkracht, zoals dat officieel heet, geen enkel Vlaams cultuurproject is ingediend? U hebt al gezegd dat de normen van duurzaamheid en digitalisering zo hoog waren dat er niets in paste. Maar, met alle respect, inhoudelijk investeren in een sector is

volgens mij minstens even duurzaam als investeren in de infrastructuur en de logistiek. Is er daar inderdaad niets van overgebleven?

Ik las in het rapport van het Planbureau over het project dat België heeft ingediend bij de Europese Commissie en waar het Vlaamse relanceplan een onderdeel van is, dat het amper jobs oplevert. Is er een inschatting gemaakt van hoeveel banen die Europese en Vlaamse relanceplannen potentieel kunnen opleveren voor de Vlaamse cultuur- en bij uitbreiding de evenementensector? Ik weet dat u zult antwoorden dat er in de bouwsector heel veel zal worden tewerkgesteld, maar ik heb al vaak meegemaakt dat lokale gemeentebesturen bij het bouwen van infrastructuur op het einde geen geld meer over hebben om die inhoudelijk en met mensen te bemannen. Daarom stel ik deze toch wel belangrijke vraag.

Ten slotte mijn kerngedachte en kernvraag: u hebt in dezelfde commissievergadering uitdrukkelijk gezegd dat u de vraag van de sector begrijpt om een bepaald percentage van de relancemiddelen aan cultuur te besteden, zeker omdat de culturele en creatieve sectoren enorm veel schade ondervinden. Ik wil dat nog eens beklemtonen, want op den duur durven we het bijna niet meer zeggen. Ik vraag me af waarom er in al die plannen – of het nu Europese of Vlaamse zijn – niet veel explicieter wordt ingezet op inhoudelijke, creatieve en artistieke innovatie, die effectief mensen aan het werk zet en/of verbeterde verlonings- en vergoedingsperspectieven biedt. Dat zijn toch twee waarden die ook duurzaam zijn, bijvoorbeeld in het robuuster maken van het reguliere cultuurbudget. Ik kijk uit naar uw antwoorden.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: In een eerdere commissievergadering, over vraag om uitleg nr. 2299, heb ik hierover al enige uitleg gegeven. U hebt daar ook naar verwezen. De Vlaamse Regering heeft beslist om de meeste culturele digitaliseringsprojecten toch niet in het Plan voor Herstel en Veerkracht te schuiven. Ik bedoel daarmee het luik dat naar Europa gaat. Er lagen technisch-budgettaire redenen aan de basis voor deze keuze. U kunt wel zeggen dat u dit duurzaam vindt, maar wij hebben heel iteratief met de Europese Commissie gewerkt om te kijken welke definitie van duurzaamheid zij hanteren.

Met het plan Vlaamse Veerkracht moeten we kijken naar de volle 4,3 miljoen euro. We hebben bij alle projecten die die 4,3 miljoen euro uitmaken, redelijk opportunistisch gekeken met welke projecten we het zekerste zijn dat ze door Europa zullen worden gevalideerd, zodat we die 2,3 miljard euro van Europa kunnen binnentrekken. Mij zal het worst wezen of dat project 1, 7, 88 of 93 is. Op het einde van de rit wil ik de 2,3 miljard euro ter beschikking hebben om alle projecten te kunnen verwezenlijken. Dat is een opportuiniteitskeuze. Na het iteratieve proces met Europa zijn we zeker dat we met deze projectfiches uit de grote hoop van projectfiches, aanspraak kunnen maken op de Europese middelen.

Het project doelgericht digitaal transformeren, werd echter wel behouden in de Vlaamse bijdrage aan het nationale relanceplan vanwege de goede beantwoording aan de vereisten van de Europese Commissie. Dit project zal de cultuursector ondersteunen in het ontwikkelen van een datagedreven beleid.

Het culturele aandeel in het Vlaamse relanceplan is inderdaad voornamelijk opgebouwd rond cultuurinfrastructuur en digitalisering van de culturele sector. Maar ook deze infrastructuur- of digitaliseringsprojecten dragen bij aan een vruchtbare culturele werkgelegenheid in concreto of aan een vruchtbare cultuursector in het algemeen. Denk maar aan het stimuleringsinstrument voor Kunst in Opdracht in de publieke ruimte als hefboom voor locatiespecifieke kunst opdrachten, gemaakt door kunstenaars.

Daarnaast is er bijvoorbeeld de geïntegreerde erfgoeddatabank, die een belangrijke stap voorwaarts kan betekenen op het vlak van digitalisering in de erfgoedsector. Het digitaal verenigingsloket staat dan weer ter beschikking van allerhande verenigingen om efficiënter in contact te treden met overheidsinstanties en administratieve overlasten te verminderen. De administratieve overlast verminderen, wil zeggen dat men zijn personeel nuttiger kan inzetten dan om subsidie-dossiers in te vullen.

Bovendien bevat het Vlaamse relanceplan ook projecten ter ondersteuning van de audiovisuele sector. Met een budget van 10 miljoen euro geef ik het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) de opdracht om bijkomende financiering te bieden voor de ondersteuning van lokale filmproducties, bioscoopdistributie en de exploitatie-sector. Via het Garantiefonds, ook goed voor 10 miljoen euro, willen we de heropstart van de audiovisuele sector aanmoedigen door hen bij te staan in eventuele onvoorziene kosten naar aanleiding van de coronacrisis. Beide initiatieven zullen rechtstreeks en onrechtstreeks tot extra tewerkstelling in die sector leiden.

Alhoewel ik samen met mijn kabinet en mijn administratie een aantal gerichte keuzes heb gemaakt in het relanceverhaal, hebben alle culturele relanceprojecten als doel om de culturele sector te ondersteunen. Parallel aan de uitwerking van de relanceprojecten loopt ook het traject rond de taskforce Cultuur. In deze taskforce is samen met de brede sector nagedacht over initiatieven die inspelen op de nood aan financiële steun, het behouden van de jobs en het opbouwen van een sterker concurrentieel voordeel.

Ik heb hier vorige week al gezegd dat de kortetermijnvragen van de sector volledig ingevuld zijn. We zijn nu verder in overleg met de sector over de middellange-termijnvisie.

Ik wil er nog aan toevoegen dat het relanceplan gebaseerd is op investeringen die tot groei moeten leiden. Daar zitten heel weinig recurrente middelen in. Wat we vorige week hebben goedgekeurd, is voor 10 miljoen euro recurrente middelen in de sector. Als we naar de middellange termijn kijken, dan zal dat ook over recurrente middelen gaan. Je moet die twee samen zien. Het plan Vlaamse Veerkracht is vooral een impulsprogramma, met gedurende twee jaar heel wat te investeren in de globale Vlaamse samenleving om ze beter te wapenen voor de toekomst.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Minister-president, als politiek een quiz zou zijn, dan zou u hier zeker heel wat punten scoren. Daar ben ik van overtuigd. Maar politiek is geen quiz, dat heb ik intussen geleerd. Politiek is de kunst van het haalbare. Juiste antwoorden in zo'n quiz zijn gekoppeld aan het geloof in je eigen overtuiging. Ik zal wat duidelijker zijn: we komen elkaar op dit punt weer tegen waar we elkaar in het begin van de legislatuur ook tegenkwamen. De investeringen die hier gebeuren en alle argumenten die daarvoor pleiten, natuurlijk zijn we daar heel tevreden mee. Ze zijn nodig, zeker als we duurzaamheid nastreven om bijvoorbeeld in het kader van corona de verluchting van gebouwen grondig te bekijken. Applaus daarvoor. Maar wat Groen verwacht, is een betere balans tussen infrastructuur en logistieke ondersteuning om de sector te laten draaien, en de inhoud.

Ik schakel even over naar een rekenblaadje dat een goede vriend, Bart Caron, ooit kabinetschef, voor mij heeft gemaakt. Hij heeft een calvinistisch trekje en hij houdt de rekenoefening bij van hoe Cultuur wordt vertegenwoordigd in de Vlaamse begroting. Anno 2021 is dat gezakt tot 0,94 procent. Wij besteden met de Vlaamse begroting aan het hele cultuurpakket welgeteld 524,28 miljoen euro. We maken dan wel abstractie van de eenmalige covidinvestering, die, zoals ik zei zeer nuttig is, maar mij gaat het over duurzaamheid in de recurrente investering.

Waarschijnlijk zal die 0,94 procent door een aantal mensen worden bediscussieerd. Ik heb het nog eens laten narekenen, en met wat goede wil kom je uit op amper 1 procent. Met 1 procent komt het erop neer, als je alles in ogenschouw neemt – en wie ben ik om Bart Caron tegen te spreken? –, dat het cultuurbudget van 2021 in verhouding tot het totale uitgavenpakket van de Vlaamse begroting ons terugkatapulteert naar 2007 of 2015.

Minister-president, ik wil dit toch even voorleggen en kijk uit naar uw reactie daarop.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik kan alleen maar zeggen dat de noden in Vlaanderen op zoveel vlakken groot zijn. Ik zou het bijbels kunnen zeggen: geef aan de keizer wat aan de keizer toekomt, en geef aan Christus wat aan Christus toekomt. Het is een oefening die elk jaar opnieuw moeilijk is. De vragen zijn altijd groter dan de beschikbare middelen. Wij trachten naar eer en geweten de middelen te verdelen. Ik begrijp heel goed dat er sectoren zijn die vinden dat ze nog grotere noden hebben dan de middelen die ze ter beschikking hebben. Daarom is het ook aan de vakministers om te vechten.

Vorig jaar heb ik in het kader van de besparingen, die in het begin heel gecontesteerd waren, wel uitgevoerd wat ik hier heb beloofd, namelijk dat de middelen voor de projectsubsidies uiteindelijk niet zouden dalen en dat we de besparingen van de grote kunstinstellingen hebben kunnen doen zonder tot een sociaal bloedbad te moeten overgaan. Dat in de cultuursector de noden hoger zijn dan de beschikbare budgetten, daar moet u mij niet van overtuigen. Maar dat geldt niet alleen voor de cultuursector. Als je naar de zorgsector, het onderwijs en een heel aantal andere sectoren kijkt, dan kun je daar ook nog wel een verlanglijstje opstellen. Het is aan de regering om dat naar ons inzicht billijk te verdelen. Dat dat op kritiek zal botsen, dat zal wel.

Ik ken zeer weinig regeringen waarvan de oppositie zegt: 'Dat hebt u nu eens goed gedaan met de begroting. Ze komt aan alle noden tegemoet. Wij kunnen geen kritiek op uw begrotingsbeleid leveren.' Ik ben dat in de westerse democratieën nog niet tegengekomen. Ik kan uw pleidooi voor de culturele sector onderschrijven. Wij moeten vele vragen met elkaar verzoenen. Dat is, bij mijn weten – en ik ben nu toch al zeven, acht jaar minister –, nog nooit een gemakkelijke oefening geworden. Iets in mij zegt dat dit de volgende jaren ook een zeer moeilijke oefening zal zijn.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Minister-president, dank voor uw antwoord. Ik wil u toch eventjes tegenspreken. Ik heb u wel degelijk lof toegezwaaid voor de investeringen in de infrastructuur en de digitalisering. Ik heb alleen gezegd dat ik de 'en-en' mis. Daar wil ik toch even op ingaan. U geeft mij de pap in de mond.

Ik las vanmorgen vroeg in De Tijd dat minister Diependaele na 1 mei 1,2 miljard euro besparingen gaat zoeken. Het komt eraan, dat hebt u ook al aangekondigd. Wij staan in de cultuursector voor drie kerndecreten die uitgevoerd moeten worden. Daarbij zijn Erfgoed maar zeker ook het Kunstendecreet in uitvoering niet de minste. We hebben alle miserie met covid meegemaakt in de sector. Kortom, er zijn harde tijden op komst.

Wat ik dan toch eventjes met u wil delen, zijn nog andere cijfers van mijn calvinistische rekenwonder Bart Caron. Hij heeft voor ons berekend dat er tussen 2019 en 2021 voor Economie en Wetenschap 17 procent meer middelen zijn uitgetrokken, en voor Mobiliteit, Wonen, Energie en Klimaat zelfs 23 procent. En

wie zijn wij om te zeggen dat dat niet goed is? Maar het valt wel op. Voor die harde sectoren samen is er een stijging van meer dan 40 procent. Voor de zachte sectoren is dat anders: Onderwijs 8 procent, Welzijn 1 procent en Cultuur 2,7 procent. Grosso modo gaat het voor de zachte sectoren om een stijging van gemiddeld 11 procent. Ik haal dit uitdrukkelijk aan, want als we straks met de besparings-oefening zullen beginnen, hoop ik echt van ganser harte dat de cultuursector in zijn breedheid en met zijn 0,94 procent aandeel in de Vlaamse middelen gespaard zal worden.

U hebt, als minister-president die ook nog eens minister van Cultuur is – en ik heb nooit onder stoelen of banken gestoken dat ik die keuze altijd heb verdedigd –, enorm veel troeven in handen, ook in deze discussie, om dit pleit te winnen. Want waar pleit ik voor? Bij de inleiding van uw cultuurbegroting 2021 hebt u gewezen op het economische belang. Ik geef nog eens de cijfers van die sector. In 2019 ging het om meer dan 170.000 voltijds equivalenten (vte's), dat is 6,3 procent van de Vlaamse werkgelegenheid, een omzet van 78,8 miljard euro en een toegevoegde waarde van 12,5 miljard euro.

Ik heb nog één boodschap. Laat ons, met u op kop in deze Vlaamse Regering en met een boon voor cultuur, het slot dat nu op de cultuursector zit overplaatsen naar de sector zelf en daar niet verder op besparen. Als er een sector is die daar niet meer aan toe is, dan toch wel deze, met zijn 0,94 procent, en alle argumenten die ik heb gegeven. Het is goed om in bakstenen en digitalisering te investeren, maar laat ons vooral in toekomstige mensen investeren. Dat is een warme oproep die ik wil doen.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Pelckmans. Ik ben vandaag iets milder met de tijd omdat het uw allerlaatste vragen zijn.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de toekomst van lokale cultuurinstellingen – 3048 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Voorzitter, dank u voor de extra time!

Ik heb nog een vraag. Het zal jullie niet verwonderen dat ze gaat over het weefsel, ik zou bijna zeggen het erfgoed van ons cultuurbeleid: de lokale cultuuractoren.

Op 30 maart vond er een digitale editie van Forum Futuur plaats. Die werd georganiseerd door cult!, de belangenorganisatie van de Vlaamse gemeenschaps- en cultuurcentra.

We weten allemaal – en ik wil hier niet eindeloos op terugkomen want het is onomkeerbaar – dat de vroegere interactieve wisselwerking tussen Vlaanderen en de lokale cultuuractoren door de uitholling van het decreet helemaal weg is. We hebben het nieuwe steunpunt OP/TIL kunnen oprichten op de ruïnes en op de middelen van de bovenbouw van de lokale cultuursector. Ik denk aan LOCUS en de middelen die vroeger naar de Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra (VVC) en de bibliotheekverenigingen gingen. Dat weten we ook allemaal.

Ik kom de laatste weken opvallend veel mensen tegen uit de sector – en dat is geen kleine sector, met meer dan 8 miljoen gebruikers op jaarbasis en 140 gemeenschaps- en cultuurcentra – die zich helemaal verweesd, alleen gelaten en door niemand gesteund voelen. Niet alleen die directies van die huizen zeggen dat, maar ook veel schepenen beginnen te vragen waar de band met Vlaanderen nu is. Zeker in coronacrisis zijn we al op een aantal conflicten gestoten die een betere band tussen Vlaanderen en het lokale cultuurbeleid zou moeten beslechten.

Ik heb daarover een aantal vragen, minister-president. Kent u het initiatief van Forum Futuur? Erkent u daarbij de behoefte van die sector om zich te herpositioneren in het landschap en opnieuw meer aansluiting te krijgen met het Vlaamse cultuurbeleid?

Bent u ervan op de hoogte dat er vroeger voor die sector samen met andere actoren, zoals de bibliotheken, steunpunten waren waarvoor tientallen mensen werkten en dat die sector nu helemaal op zichzelf is aangewezen? Er is nog één belangenorganisatie waarvoor nog één persoon voltijds en één iemand halftijds werken, overigens uitstekende mensen. OP/TIL zou daarvoor nog een opdracht kunnen uitvoeren, maar daar zijn noch middelen noch een directe opdracht voor gegeven.

Dat is dan ook mijn vraag in dezen. In de commissievergadering van 28 januari hadden we het daar ook over naar aanleiding van de bottleneck die er zal komen als de sector opnieuw opengaat. U hebt toen bevestigd dat er gesprekken lopen tussen het kabinet en OP/TIL over de mogelijke uitbreiding van zijn takenpakket als steunpunt, ook naar cultuur- en gemeenschapscentra toe. Tegen eind februari zouden de gesprekken zijn afgerond. Wat is nu concreet de uitkomst van dat onderzoek?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Pelckmans, voor de organisaties van Forum Futuur vroeg en kreeg cult! Netwerk Cultuurhuizen via de culturele activiteitenpremie een subsidie van 14.000 euro. Ja, ik ken het initiatief dus wel degelijk. Als minister van Cultuur erken ik uiteraard het belang van de lokale cultuurinstellingen en hun cruciale rol in het cultuurbeleid in het algemeen, en in het lokale en bovenlokale cultuurbeleid in het bijzonder. Het lokale cultuurbeleid behoort sinds 2016 integraal tot de lokale bevoegdheden, waarvoor de nodige middelen via het Gemeentefonds ter beschikking worden gesteld van die lokale overheden. Vanuit dat gegeven volg ik het lokale cultuurbeleid met veel interesse, maar evenwel met enige gezonde afstand vanuit respect voor de lokale autonomie. De behoefte tot herpositionering van de sector in het huidige evoluerende landschap is mij niet onbekend. cult! is als belangenbehartiger van de cultuurhuizen in Vlaanderen de organisatie bij uitstek om die problematiek op te nemen. Dat er een behoefte is om aansluiting te krijgen bij het Vlaamse cultuurbeleid, is wel duidelijk. Dat de Vlaamse overheid een rol moet opnemen in iets waar middelen voor naar het Gemeentefonds werden gestuurd, is een andere zaak.

Of ik op de hoogte ben van het opheffen van het steunpunt LOCUS? In 2015 fuseerde Bibnet met LOCUS en werd hun werking gebundeld in de nieuwe organisatie Cultuurconnect. De werking van Cultuurconnect is gericht op de digitale innovatie binnen het lokaal cultuurbeleid en ondersteunt digitalisering in kunst en cultuur. Cultuurconnect ondersteunt ook specifiek Vlaamse gemeenten bij de digitale uitdagingen van hun cultuurbeleid, met de klemtoon op openbare bibliotheken en cultuur- en gemeenschapscentra. Zoals hier geschetst, is het dus niet zo dat de werking van LOCUS werd opgeheven voor de oprichting van OP/TIL.

Naast LOCUS bestond ook de Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra vzw (VVC), de netwerkorganisatie en belangenbehartiger voor cultuurhuizen in

Vlaanderen en Brussel, die recent werd hervormd tot cult!. Deze organisatie fungeert als belangenbehartiger voor de aangesloten leden en ontving inderdaad tot en met 2018 subsidies van de Vlaamse overheid. Cult! heeft als belangenbehartiger de taken van LOCUS niet overgenomen. Cult! promoot, steunt, verdedigt en verbindt de cultuurhuizen in hun diversiteit en dynamiek en zoekt, in een veranderende maatschappelijke context, samen met leden en partners naar gerichte oplossingen voor collectieve uitdagingen. Cult! informeert, adviseert, stimuleert en inspireert dus cultuurhuizen. Vanuit die positie is Cult!, zoals ik eerder al aangaf, de speler bij uitstek om de hoger geschetste herpositionering in het landschap te begeleiden.

OP/TIL, steunpunt voor bovenlokale cultuur, is een centrum van expertise en heeft als doel individuen, organisaties en besturen te ondersteunen bij hun praktijkontwikkeling, subsidieaanvragen en beleidsvisie rond bovenlokale cultuur. Zijn decretale opdrachten betreffen enerzijds praktijkondersteuning voor het lokale of bovenlokale veld en anderzijds beleidsondersteuning en onderzoek. Ook OP/TIL levert dus een bijdrage aan een continue ontwikkeling van en correcte beeldvorming over het lokale en bovenlokale culturele veld. Het doet dat op basis van permanente evaluatie en, waar nodig, bijkomend onderzoek. Zo werkt OP/TIL momenteel bijvoorbeeld aan een voorstudie over de kenmerken van bovenlokale organisaties.

Ten slotte wil ik er nog op wijzen dat ik begin dit jaar het afsprakenkader 'onderzoek' tussen mijn administratie en de steunpunten Socius, FARO, Kunstenpunt, Circuscentrum en OP/TIL heb goedgekeurd. Hierin worden de samenwerking en taakverdeling rond beleidsrelevant cultuuronderzoek vastgelegd. Daarbij neemt de administratie de coördinatie op en staat zij in voor het beheer, de verwerking en uitwisseling van de data die ze zelf vanuit haar decretale opdrachten verzamelt. De steunpunten staan in voor het verzamelen, verwerken en uitwisselen van beleidsrelevante data uit andere bestaande databronnen die niet door het departement worden beheerd en voor de opmaak van landschapstekeningen.

Midden maart gaf ik mijn administratie de opdracht een addendum bij de beheersovereenkomst tussen OP/TIL en de Vlaamse Gemeenschap op te stellen. Daarin wordt een bijkomende opdracht aan OP/TIL gegeven. Die spitst zich toe op drie extra taakstellingen, namelijk omtrent het bovenlokale bibliotheekbeleid, omtrent de dienstverlening aan gemeentelijke culturele diensten, instellingen en directe afgeleiden en omtrent het regiovormingsverhaal binnen het bovenlokale culturele veld. Onder gemeentelijke culturele diensten en instellingen verstaan we dus ook de cultuur- en gemeenschapscentra. Voor deze bijkomende taakstelling zal jaarlijks 200.000 euro extra aan OP/TIL worden toegekend. De onderhandelingen voor de opmaak en inhoud van het addendum lopen momenteel. Wel moet duidelijk zijn dat het in geen geval onze bedoeling is om OP/TIL een identieke dienstverlening als LOCUS te laten verlenen. De organisatie zal haar eigen accenten leggen en benadert, vanuit haar specifieke opdracht, ook het lokale cultuurbeleid steeds vanuit een bovenlokale en transversale blik.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Het was bij mij ook al doorgedrongen dat OP/TIL wat extra opdrachten kreeg, maar die blijven natuurlijk heel generiek. De sector blijft hoe dan ook met lege handen achter en wordt door niemand ondersteund. Alleen al om zich heruit te vinden – hoe belangrijk is het wel niet om dat na covid te doen –, hebben ze meer steun nodig dan alles wat u tot hiertoe heb gezegd.

Ik zal er één element uit halen dat heel nefast is en uiteindelijk lijnrecht tegenover uw eigen beleid staat. Wat we heel veel tegengekomen in de sector, is dat – godzijdank – heel veel lokale besturen investeren in infrastructuur. Hoe doen ze

dat? De gemakkelijkste weg in België om dit te doen is via een autonoom gemeentebedrijf (AGB), want dan kunnen ze de btw aftrekken. Dat is een eenvoudig verhaal, voor wat het waard is.

Wat is het gevolg van een en ander? Dat het ene na het andere cultuur- of gemeenschapscentrum of de een na de andere bibliotheek verdwijnt in de aansturing van een AGB als bestuursorgaan, waarbij je zondigt tegen ongeveer alle kenmerken van goed bestuur. Een AGB heeft volgens het Gemeentedecreet een schepen of een politicus als voorzitter. Dat is iets waar we in het kader van goed bestuur toch heel voorzichtig mee moeten omspringen.

De bestuurskracht van zo'n AGB is veel beperkter, omdat het zoveel andere zaken die in een andere omgeving functioneren, moet meenemen. We zitten daar dus steeds meer met een probleem, waarbij de bestuurskracht van die huizen ook zorgwekkend is. Ik geef dit mee als voorbeeld. Met alle respect, vroeger was ook de VVSG nog actief in deze discussie, maar die zie of hoor ik totaal niet meer.

Minister-president, ik roep u op om daar nog eens goed over na te denken. Neem dat mee. Eigenlijk moet er niet zoveel gebeuren. Ik pleit niet voor de weg van vroeger. Ik pleit voor meer aandacht voor die sector, want die is nu aan het versnipperen, en u weet niet welk erfgoed u op dit moment aan het wegkieperen bent.

Minister-president, ik wil graag uw reactie horen op de AGB's.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Ik wil hier even een kleine nuance aanbrengen. De middelen van LOCUS zijn indertijd wel naar Cultuurconnect gegaan en niet naar OP/TIL. We moeten toch duidelijk zeggen hoe de zaken in elkaar zitten.

Iets anders is dat hét cultuurhuis ook niet bestaat. Waar er intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zijn, kunnen ze daar met hun vragen terecht. Er zullen allicht leemtes zijn. Minister-president, we willen u vragen om de gesprekken af te ronden met OP/TIL, zodat de nieuwe taakstelling duidelijk wordt. Dat is naar aanleiding van een vraag van collega Van de Wauwer, die vandaag niet aanwezig kan zijn. We dringen erop aan om daar verder mee te gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Mijnheer Pelckmans, ik wil even aansluiten bij uw vraag, omdat ik uw visie volledig deel. Minister-president, ik vrees dat het niet meer dan oormerken is van de middelen voor cultuur wat nu gebeurt en dat schepenen en verantwoordelijken voor cultuur in de gemeenten zich heel geïsoleerd voelen. In grote steden valt dat allemaal mee, maar in kleine gemeenten dreigt de cultuursector het kneusje te worden dat in een hoekje wordt gezet.

Vandaag kregen we in onze mailbox te zien welke 24 bovenlokale projecten uiteindelijk zijn geselecteerd. Daar zitten zeker hoopgevende zaken in, zoals bijvoorbeeld Het klein verzet. Dat is een manier van hoe er bovenlokaal kan en moet worden samengewerkt. Anderzijds zie ik in die projecten toch ook zaken zoals bijvoorbeeld het Festival van Vlaanderen, en dat zijn dan de grote projecten die op die manier een graantje proberen mee te pikken van de middelen voor bovenlokale cultuur.

OP/TIL zelf doet zeker uitstekend werk, maar moet zich nog zetten.

Collega Pelckmans, als u deze assemblee verlaat, zal ik zeker en vast blijven opvolgen hoe de aandacht voor cultuur en de expertise op het lokale niveau verder evolueren. Ik deel uw ongerustheid.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ongerustheid is er overal, niet alleen lokaal, ook nationaal. En dat is ook logisch. We zitten volop in de coronacrisis.

Ik heb een aantal jaren geleden een debat gehad in het cultureel centrum van Neder-over-Heembeek. De heer Caron was daar ook bij. Het ging over de Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra (VVC), die vond dat er geen bemoeienis mocht zijn van het lokale niveau. Het mag ook niet die richting uit gaan. Soms heb ik het gevoel dat we opnieuw aansluiting moeten krijgen bij het nationale niveau. Het nationale niveau zegt: 'Dat en dat en dat moet allemaal in uw plan staan. En lokaal, vooral: moei u niet!' Dat vind ik dan ook niet goed. Het mag niet het ene zijn en dan het andere. Het lokale niveau moet daar nog steeds zeggenschap over hebben. Dat lijkt mij ook logisch. Nogmaals, en we hebben het er in het verleden al diverse malen over gehad: in het verleden vroegen de lokale besturen steeds om meer autonomie en minder regelgeving en minder – zoals sommigen het toen noemden – een 'keizer-kostergedrag'.

Er zijn natuurlijk ook nog andere elementen waardoor culturele centra of gemeenschapscentra zichzelf verder kunnen bekwamen en die band kunnen behouden. Dat zijn de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, waar ik heel sterk in geloof. Daar ontstaat een vorm van expertise, van samenwerking. De uitwisseling tussen die intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kan natuurlijk heel wat soelaas brengen.

We zullen inderdaad afwachten wat die bijgevoegde opdracht zal geven bij OP/TIL. Mijnheer Pelckmans, ik ben het er wel mee eens dat we dat zullen moeten monitoren, dat we dat in de gaten zullen moeten houden. Maar ik deel niet echt het gevoel dat het hier allemaal fout loopt. Daar ben ik het niet 100 procent mee eens. Ik ben ervan overtuigd dat het een zoektocht is, maar er is verantwoordelijkheid gegeven aan de lokale besturen. Die hebben dat opgenomen. Het is belangrijk dat ze daar samen in een groter, regionaal geheel aan kunnen blijven werken.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Collega's, we voeren dit debat voor de zoveelste keer, maar goed.

De inkanteling of, laat ons zeggen, de opheffing van LOCUS is eigenlijk al gebeurd onder toenmalig minister Schauvliege, niet de vorige minister van Cultuur, maar die er nog eens voor. Ik heb begrepen dat daar toen een bepaalde reden voor was. Om dan te zeggen dat alles vroeger zoveel beter was ... Er was een reden waarom LOCUS op een bepaald moment ophield te bestaan. Men was aan het evolueren naar veel meer bovenlokale samenwerkingen, omdat men op lokaal vlak aan het evolueren was naar meer professionalisering en digitalisering. Daarom heeft toenmalig minister Schauvliege die keuze gemaakt. Ik vind het een foute redenering die soms wordt gemaakt, dat het vroeger veel beter was en dat het vandaag kommer en kwel is. Dat vind ik ook niet.

Collega's, wij moeten samen op zoek gaan naar een ideale situatie en het ideale landschap waarin de lokale cultuurwerking zich bevindt. Dan lijkt mij het soelaas inderdaad te liggen in het hele intergemeentelijke verhaal. We moeten dat samen zien met de regiovorming die minister Somers aan het uitvoeren is. We moeten daarin evolueren. Daarbij moeten we absoluut rekening houden met de lokale vragen die er zijn. Ik ben het absoluut met u eens dat dit zich in een grote stad niet voordoet. Ik kan ervan getuigen dat er een nood is aan ondersteuning bij kleinere steden en gemeenten. Maar daarom is het in mijn ogen niet de oplossing dat we vanuit Vlaanderen opnieuw als een keizer-koster alles in handen nemen, want dat was het ook niet. Anders zou toenmalig minister Schauvliege dat niet

hebben veranderd. Dus ligt voor mij de middenweg in de bovenlokale samenwerkingsverbanden. Daar ligt het hele idee van het decreet Bovenlokale Cultuurwerking. Dat decreet is in evaluatie. We moeten het hele verhaal 'as a whole', samen, bekijken: de op til staande afslanking van de provincies, het decreet en die evaluatie.

Minister-president, wanneer ergens tegen het einde van dit jaar alle elementen daar liggen, moeten we bekijken of we goed bezig zijn op het vlak van de bovenlokale samenwerking.

Ik hoop dat we op die manier, voor eens en voor altijd, wel een klein beetje die discussie kunnen beslechten. In plaats van altijd achteruit te kijken, kijken we met heel veel graagte vooruit.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, het debat is hier wel al een aantal keren gevoerd. Ik denk inderdaad, mevrouw D'Hose, dat als al die elementen samenkomen, we daar nieuwe conclusies uit moeten trekken.

Mevrouw Segers, het zou mij interesseren om wat meer feitelijke gegevens te krijgen over wat u zegt, namelijk dat in de kleinere gemeentes de schepen van Cultuur en de culturele sector het kneusje zouden zijn. Mijn waarnemingen zijn gebaseerd op casuïstiek. Ik heb daar dus geen studie van gemaakt, maar ik zie toch kleine landelijke gemeentes waar het cultuurbeleid groeit en bloeit, en waar de schepen van Cultuur meer dan zijn of haar job doet om het rechtmatige deel van die middelen uit het Gemeentefonds naar het cultuurbeleid te krijgen. En dat is wat het is: het gaat om lokale autonomie. De lokale besturen kunnen natuurlijk het best aanvoelen wat daar in de lokale gemeenschap noodzakelijk is. Het zou mij dus interesseren indien u daarover meer studiemateriaal hebt – dus niet louter gebaseerd op casuïstiek – wanneer u zegt dat in kleinere gemeentes de schepen en het cultuurbeleid het kneusje zijn. Ik heb een andere mening.

Mevrouw Brouwers, die gesprekken met OP/TIL gaan inderdaad verder, dat heb ik tijdens mijn antwoord gezegd. We proberen daar zo snel mogelijk tot een conclusie te komen.

Dan kom ik tot de tussenkomst van heer Pelckmans. Wat de AGB's betreft, denk ik dat uw analyse deels juist is. Het is juist dat veel van die infrastructuurwerken naar een AGB gaan om de btw te recupereren. Maar een AGB is toch ook aangestuurd door diezelfde lokale democratie? Ik zie daar niet veel uitholling van democratische zaken in. Ik denk niet dat in een AGB andere opties genomen worden dan hetgeen de gemeenteraad of het college zou ondersteunen. Ik denk dat dat redelijk goed dichtgetimmerd is.

Voorzitter, ik zou nog even het woord willen nemen om de heer Pelckmans te danken voor zijn werkzaamheden hier in de commissie. We waren het vaak oneens, maar niet altijd, gelukkig. Tenminste van mijn kant is er een enorm respect voor de kennis en de inzichten die u hebt over het culturele landschap, en voor wat u zelf in het culturele landschap gepresteerd hebt voor u in deze commissie terechtkwam. Ik zeg dat niet zomaar, en ik hoef dat ook niet te doen, maar dit komt echt uit het hart. Ik ken uw opvolger niet in de commissie, dus ik kan er geen oordeel over vellen. Maar wat uw verdwijnen uit deze commissie Cultuur betreft, denk ik dat de opvolger uit het goede hout gesneden zal moeten zijn om op hetzelfde niveau te staan, laat het mij zo zeggen.

Ik hoop dat wij nog in dialoog kunnen blijven gaan, zij het dan niet via de commissie maar gewoon zo. Je hoeft het niet met iemand eens te zijn om toch veel waardering te hebben voor en veel inspiratie te halen uit die meningen. Voorzitter,

ik wilde toch wat van mijn tijd gebruiken om die boodschap aan de heer Pelckmans over te brengen.

De voorzitter: Waarvoor dank, minister-president. Ik denk dat wij het allemaal op dezelfde manier aanvoelen. Ik denk dat we het zeker niet altijd eens zijn met elkaar, maar dat respect is er wel. Wat we zeker kunnen zeggen, is dat de heer Pelckmans altijd met hart en ziel de commissie heeft gevolgd. Hij was inhoudelijk heel erg goed op de hoogte van alles wat er gebeurde. Hij zocht niet zozeer de camera's, op, maar hij heeft wel heel gedegen en grondig werk geleverd. Dat zijn parlementsleden die ertoe doen, denk ik, ook al zijn ze hier maar een korte periode. Het is niet omdat hij een partijgenoot is, maar ook van mijn kant wil ik, als voorzitter met een objectieve bril, mijn appreciatie daarvoor uitdrukken.

De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Bedankt, allemaal. Ik ga niet terugkomen op de discussie, ik wil daar later nog wel eens op terugkomen. Want ik wil, net als de minister-president, even van mijn tijd gebruikmaken om seffens de coulissen in te stappen.

Minister-president, ik ga even Jan zeggen. We hebben elkaar dikwijls niet verstaan, we zitten ook dikwijls op andere merites te zoeken en te werken, maar dat is altijd hoffelijk gebeurd. Wat ik heel erg aan u heb geapprecieerd, en dat is gisteren ook nog eens in de plenaire vergadering aan bod gekomen, is dat u nooit bent gaan lopen. U hebt altijd uw verantwoordelijkheid genomen. De vele vragen worden hier altijd heel grondig en gedegen beantwoord.

Ik zal mij altijd het beeld herinneren dat we 's morgens beginnen te vergaderen, dat u 's middags in de auto zit en dan doorrijdt naar Gent, en intussen maar doorvergadert. U rijdt dan terug van Gent naar de commissie, om daar verder te doen. Ik heb daar heel veel respect, heel grote waardering voor, ondanks onze inhoudelijke meningsverschillen. Ik dank u daar persoonlijk voor.

Ik dank ook de collega's die hier altijd aanwezig zijn, en die ik natuurlijk ook van vroeger ken. Deze commissie is wel bijzonder, het hangt goed samen. Daar was ik ook voor gewaarschuwd. Tegelijkertijd hecht ik er ook aan om jullie daar allemaal voor te danken.

Ik ben nog niet weg. Ik ga wel de coulissen in, maar ik blijf achter de schermen nog actief. Zoals men zich daaraan kan verwachten, kan ik de vragen om ergens als bestuurslid of wat dan ook toe te treden, niet volgen. Ik moet dat nog eens op een rijtje zetten.

Ik dank ten slotte ook de voorzitter, Elisabeth, om deze commissie goed te leiden. Dat is niet eenvoudig, vanuit de oppositie. Maar dankzij jullie openheid kan dat wel. Samen met Wilfried heeft ze dat uitstekend gedaan. Het is ook Elisabeth die mij hier in de commissie zou opvolgen. We hebben daar een hele batterij achter gestoken binnen Groen, maar dat is een bedrijfsgeheim, daar ga ik nu niets meer over vertellen.

Ik stop met een laatste woord, en ik wil dat laatste woord niet aan de politiek laten. Ik wil het laatste woord laten aan een cultuurwerker, en niet de minste. Het gaat over Ramsey Nasr, u wellicht bekend. Hij is dichter des vaderlands en stadsdichter in Antwerpen. Hij is een ongelooflijk begenadigd acteur, onder andere bij onze fantastische Ivo Vanhove, in een van de grootste toneelgezelschappen van Europa, het Internationaal Theater Amsterdam. Hij heeft pas een boekje uitgegeven, bij De Bezige Bij. Het heet De Fundamenten, en mijn slotwoorden zijn dan ook van hem, voor jullie.

“Cultuur, zorg en onderwijs zijn de fundamenten van onze samenleving, die we echter vroeger als ornamenten waren gaan beschouwen. In coronatijden bleken ze allemaal ineens heel nuttig te zijn.” Hij besluit: “Wat als geen ander de kunsten kan bieden, dat is een houvast, maar het is een houvast om te wankelen.”

Ik zou daar mijn parlementaire carrière mee willen beëindigen. Ik dank jullie allemaal in het diepst van mijn hart.

De voorzitter: Bedankt, dat was een speciaal moment in onze commissie.

De vraag om uitleg is afgehandeld.